

MOJ STANOVANJSKI PROBLEM

Za marsikoga se prične in konča sleherni delovni dan z morečo mislijo, kako naj reši svoj stanovanjski problem. In koliko je šele ur dnevnega ali tedenskega počitka uporabljenih za iskanje rešitev, oziroma bolje rečeno, za poslušanje tolažilnih nasvetov in za prenašanje besed tolažbe na člane lastne družine. Ni pretirano, če povemo, da je zelo malo tistih, ki jih ta skrb ne tare. V eni ali drugi obliki ima skorajda slehernik večje ali manjše težave s stanovanjem. Za nekoga je to problem nastanitve nasploh; za drugega je iz dneva v dan vedno bolj pereče doraščanje otrok; pogosti so tudi primeri nevdružnosti dosedanjih utesnitev in zasilnih rešitev.

Res je, da so med nami tudi taki, za katere pomeni stanovanjski problem le iskanje možnosti za uresničitev izboljšav ali za zadovoljitev zahtevnejših potreb glede na siceršnji družbeni standard. Vendar tudi tedaj ni moč odrekati utemeljenosti posamične težnje, če ne pomeni izrazitega hopenja po neopravičljivi udobnosti in očitnem pretiravanju.

Nismo seveda prvi, ki to ugotavljamo. Reševanje stanovanjskega problema je kar naprej na dnevnem redu. Nenehno iščemo rešitve, vendar pravega načina, kot se zdi, še nismo našli. Bilo je več poskusov, z večjim ali manjšim uspehom. Zgodi se celo, da komaj začnemo preverjati eno obliko in že prehajamo na nove načine.

Zaradi tega postajamo nezaupljivi, a hkrati verjamemo sleherni kritiki in nasledimo pesimizmu tistih, ki vidijo vse črno ali celo namenoma zasmehujejo našo dobro voljo in moralno ovirajo sleherni vzajemnost.

Odkrito priznavamo, da so težave in da stanovanjskega problema ni mogoče rešiti čez noč. Sleherni dosedanji način reševanja je imel tudi senčne strani. Poglavitna ovira za večjo ustaljenost na tem področju je nenehno naraščanje cen v gradbeništvu ob prevelikih razlikah med projektantovo in izvajalčovo ceno in celo, kar je najhuje, med začetno vrednostjo zidave in obračunsko vrednostjo gradbenega objekta. Temu se pridružujejo še številni drugi činitelji, kot so: nezadovoljiva mehanizacija, časovna neuskladenost virov financiranja z dinamično graditve, prepočasna gradbena operativa, neprecizni načrti in podobno. Dogaja se celo,

da izvajalec kljub svoji očitni zamudi glede na roke po gradbeni pogodbi skuša prevaliti podražitev materialov na investitorja; ali pa gradbeni roki prav nič ne držijo, medtem ko se po drugi strani terjajo zamudne obresti tudi tedaj, ko investitor ne more pravočasno plačati začasne situacije, ker je odvisen od realizacije virov financiranja, na katero sam težko vpliva. Mnogokrat je slišati besede o poslovnih morali, o plačilni disciplini, o višji sili, o spremembi instrumentov, toda redki so primeri, ko se zadevni pogoji enakopravno upoštevajo pri investitorju in izvajalcu. Marsikdaj kaže, da je pojem investitorja združen le z dolžnostmi in da so njegove pravice zgolj na papirju brez kakršnihkoli pravnih nasledkov.

Tudi glede na tako imenovano komercializacijo nekaterih stanovanjskih skladov lahko imamo utemeljene pomisleke. Marsikdo pozablja, da so to družbena sredstva, ki jih je ustvaril delovni človek, in da ne kaže pretiravati s pogoji, ki spreminjajo prvotno družbenost v navadno poslovnost. Zaradi tega ni presenetljivo, če slišimo nekatere kritike, ki grede v drugo skrajnost, ko sploh odrekajo stanovanjskemu prispevku njegov poglavitni namen s širšega družbenega vidika oziroma nujno potrebne vzajemnosti med člani družbene skupnosti.

Vendar bi bilo napačno, če bi zaradi tega postali pesimisti in bi sploh nehali reševati zadevno problematiko.

Nasprotno, potreben nam je optimizem in slehernega ukrepa se moramo lotiti z vso potrebno življenjsko silo, z željo in v prepričanju, da bomo uspeli, kakor tudi z dosledno vztrajnostjo, da uresničimo lastno zamisel.

Življenje nas je lahko izučilo, da je moč uresničiti marsikatero utemeljeno težnjo, če se je lotimo s pravega konca in če vztrajamo pri uresničevanju kljub oviram in težavam. Tako je več ali manj pri vsaki pomembnejši stvari, pri vsakem večjem posamičnem ali skupnem načrtu. Brez globoke želje, da uspemo, in brez nenehnega stremljenja, da uresničimo to ali ono zamisel, ne gre in ne more iti. To je že naravni zakon, ki zmeraj velja in katerega se moramo vselej zavedati.

In prav mi, v Litostroju, zelo dobro vemo, da je tako. Pripadamo veliki delovni skupnosti in imamo že zaradi svojega števila toliko več velikih in majhnih

problemov. Zato se z njimi srečujemo na vsakem koraku in vidimo, kako te stvari potekajo.

Umljivo pa je, da vsi ne mislimo enako. Vendar danes že vsi vemo, da stanovanjski problem ni zgolj moj problem, temveč je vprašanje mojega stanovanja bolj ali manj povezano z interesi celotnega delovnega kolektiva.

V tem pogledu smo storili velik korak naprej, ko smo se lotili stanovanjske graditve v okviru Delavske stanovanjske zadruga Titovih zavodov Litostroj. Delni uspehi so že pred nami in zaradi tega lahko upravičeno pričakujemo, da bo tudi moj stanovanjski problem prej ali slej rešen. Beseda »moj« se iz dneva v dan vedno bolj otipljivo spreminja v širši pomen besede »naš«. Zato je slehernik upravičeno optimist, da bo posredno ali neposredno prišel na vrsto.

Optimizem ni neutemeljen niti sedaj, ko moramo premagati še nekatere druge težave in nenehno iščemo rešitev zanje. V tem so morda tudi določena protislovja, vendar zaradi takih protislovij ne smemo odnehati in obupati.

Naš delavski svet je na svoji seji dne 4. 8. 1954 že dokazal, da se ne vdaja pesimizmu, temveč je optimistično pritrtil predlogom upravnega odbora podjetja oziroma sklepom upravnega odbora stanovanjske zadruga, da se lotimo nadaljnje stanovanjske graditve.

Sklepal pa ni kar tako. Temejni obravnavi je sledila odločitev o tem, da se takoj lotimo zidave dveh 45-stanovanjskih blokov ob Goriški ulici in da se lotimo priprav za dva bloka Na Jami kakor tudi tretjega bloka ob Goriški ulici, vse v obdobju 1964/66, tako da bi do 1966. leta pridobili 233 stanovanjskih enot (vštevši garsonjere in samske sobe). Lahko rečemo, da je bila zadevna diskusija na seji ena izmed najbolj preudarnih in da je bila opredelitev slehernega glasovalca nasledek vsestranskega premisleka.

Zato ni neskromno, če rečemo, da je naš mehanizem samoupravljanja dokazal na tej točki svojo zrelost in da je odločitev povsem zrela, četudi bodo težave pri nje-

Pomembno za udeležence NOV

Z republiškim zakonom, ki je začel veljati 4. 6. 1964, je določen dodatek zaposlenim udeležencem narodnoosvobodilne vojne ali španske državljanske vojne.

Poglavitna pogoja za pravico do dodatka sta, da se je udeleženec vključil v narodnoosvobodilno vojno pred 9. 9. 1943 in da je sedaj v stalnem delovnem razmerju s polnim delovnim časom. Izpolnjeni pa morajo biti tudi pogoji, kot so že prej veljali za posebni dodatek po zakonu o pokojninskem zavarovanju; se pravi, da je treba imeti najmanj 15 za pokojninske vseh let, a od tega najmanj 10 let delovne dobe.

Dodatek se priznava tistim zaposlenim udeležencem narodnoosvobodilne vojne, ki prejemajo osebni dohodek pod 45.000 din mesečno. Za dodatek se upoštevata tako izkazana razlika med osebnim dohodkom in omenjenim zneskom. Vendar so do celotne razlike upravičeni le udeleženci narodnoosvobodilne vojne iz leta 1941, medtem ko bodo udeleženci iz 1942. leta prejemali le 90 %,

Odprema 20 vilicarjev za Sovjetsko zvezo

nem uresničevanju. Odvisni bomo seveda od uvidevnosti stanovanjskih skladov, od lastne prizadevnosti pri ustvarjanju sredstev za družbeni standard in od resnične volje neposrednih interesentov, da pripomorejo k zidavi z lastno udeležbo.

Vrednost zadevnega gradbenega programa presega vsoto ene milijarde. Pri tem pa pričakujemo, da bodo viri financiranja realizirani po ključu 50:30:20, kot smo gradili tri bloke ob Djakovičevi cesti.

V resnici je to zelo velik znesek. Vendar ni treba obupati, in če se bodo izpolnile poglavitne podmene, moramo uspeti pri tako predvideni rešitvi 233 »mojih« stanovanjskih problemov.

Ko to pišemo, je natečaj za lastno udeležbo interesentov že v teku. Verjetno je marsikdo obstal pri vrednosti stanovanja, kakršnega potrebuje. Cena je zares močno zrasla, a je v okvirih sedanjih povprečij, na katere sami ne moremo vplivati. Zato je tudi v tem pogledu nujno potreben optimizem slehernega udeleženca natečaja, da bo nekako premagal zadevno oviro.

Se tako velika težava je premagljiva, če se je lotimo z uresničljivega konca. Pred leti smo prav tako menili, da bo šlo zelo težko, a smo se vendarle nekako znašli. Poskusimo torej tudi tokrat in smo lahko prepričani, da se bo prehodna žrtev izplačala. -iC

Ne samo značke in okrožnice!

VSI ČLANI NAŠE DELOVNE SKUPNOSTI SO PREJELI ZNAČKE, KI JIH MORAJO OBVEZNO NOSITI MED DELOVNIM ČASOM

To naj bi bil še en ukrep, s katerim bi se preprečilo nepotrebno zapuščanje delovnega mesta in s tem zagotovilo uspešnejše opravljanje delovnih nalog vsakega posameznika.

Mnenja pa smo, da bi se moral vsak član naše delovne skupnosti zavedati, da je treba delo vestno in točno izvrševati samoiniciativno, ker ima od tega le on sam koristi. Če je naše podjetje med prvimi uvedlo skrajšani delovni čas in imamo po tri proste sobote v mesecu, je potrebno zato v delovnih dneh smotrno in gospodarsko izkoristiti skrajšani delovni čas. Prenehajo naj nepotrebni sprehodi po podjetju in dolgočasno razpravljanje o zasebnih zadevah. Nikar odlašati po nepotrebem z delovnimi nalogami in vključevati dneve rednega dopusta s prostimi delovnimi sobotami. Tak način ne dovoljuje smotrne dela, ko je lahko delavec na dopustu prav tistega dne, ko bi lahko najbolj koristil, oz. bi bilo delo smotrno izvršeno s sodelavci po določenem delovnem postopku.

Niti značke niti same okrožnice ne bodo dovolj prispevale k dvigu storilnosti, če ne bo v podjetju prave delovne discipline. Kaj pomaga okrožnica, če je še tako lepo sestavljena in vsebuje tudi disciplinske sankcije, če dostikrat delavci zanjo niti ne vedo; če pa jo prejmejo, je ne preberejo. Pozneje pa, ko pride do raznih ukrepov, slabih uspehov in neopravičenih izostankov, se delavec izgovarja, češ saj me o tem ni nihče obvestil.

Ne samo značke in okrožnice, pravilen odnos do dela naj bo zagotovilo za naše uspešno in koristno delo.

S. M.

Razprave o statutih delovnih organizacij

Iz poročil občinske komisije za pregled statutarov je razvidno, da je moralo 138 delovnih organizacij predložiti svoj statut v obravnavo oziroma v potrditev občinski skupščini. Ta je do sedaj obravnavala in sprejela 128 osnutkov statutarov, 17 osnutkov je statutarna komisija vrnila delovnim organizacijam zaradi dopolnitve in le tri delovne organizacije niso predložile svojih osnutkov statutarov.

Podkomisije so statut najprej pregledale in dale svoje eventualne pripombe, o katerih so razpravljali in končno neposredno s prizadeto delovno organizacijo razčistili sporna vprašanja. Sele potem je občinska statutarna komisija predložila osnutek statuta delovne organizacije v obravnavo oziroma v potrditev občinski skupščini.

Pri tem delu je statutarna komisija ugotovila, da so večinoma vse delovne organizacije in temeljito sestavljale svoje osnutke statutarov in o njih razpravljale. Pri tem pa je treba opozoriti na neenotnost pri dajanju osnovnih smernic in načelnih navodil, kako naj bi bili sestavljeni statuti delovne organizacije oziroma okvirna naročila za vsebinski sestav tega samoupravnega akta.

-iC

S. M.

Tone Erman: Planinski motiv

Nekaj misli k pripravam za izdelavo nove analitične ocene

Problemi, ki nastajajo v zvezi s pripravami za izvedbo nove analitične ocene, so tako številni, da terjajo od kolektiva in organov upravljanja še posebej temeljite obdelave.

Jasno je, da zahteva po novi analitični oceni ni le trenutna težnja kolektiva po spremembah, ampak je odraz nadaljnega razvijanja materialnih odnosov. Ugotovitev, da je dosedanja analitična ocena neustrezna, je samo posledica obratnega sorazmerja delitve tistega dela čistega dohodka podjetja, ki je namenjen za OD delavcev. Delitev osebnih dohodkov delavcem ne ustreza več težnji za čim stimulatивnejšo obliko nagrajevanja.

V Litostroju (in tudi drugod) imamo zelo vsestranske osnove za oblikovanje osebnih dohodkov. Tako se zanje n. pr. upošteva količina vložnega dela, količina proizvodov, polizdelkov, kvaliteta, stroški proizvodnje, razni normativi itd. Zato je masa osebnih dohodkov za podjetje, ekonomsko enoto ali posameznika odvisna od finančno-ekonomskih rezultatov delovne organizacije. Največji problem nastane, ko je treba deliti dohodek na posameznike. V Litostroju delimo maso dohodkov v enoti na posameznika linearno, po njegovi stalni obračunski postavki, ki je korigirana z doseženim fizičnim učinkom dela (delavci na strojih), kar je v bistvu delitev viška osebnih dohodkov. Udeležba posameznika pri ustvarjenih sredstvih je opravljena po klasičnih merilih, kjer je glavno fizična intenzivnost dela. Premalo ali sploh nič ni upoštevana stopnja gospodarnosti, s katero posameznik opravlja svoje delo. Realne delovne rezultate dobimo tako, da seštejemo rezultate posameznih delovnih mest, iz česar sledi, da je treba vzeti za izhodišče pri oblikovanju osebnih dohodkov vsako konkretno delovno mesto. Tu pa smo prišli do zelo občutljivega področja: merjenje rezultatov dela.

Delavec pri stroju lahko vpliva na gospodarnost svojega dela, kolikor mu tega ne preprečijo nekateri objektivni faktorji (organizacija dela, razpoložljive surovine). V primerjavi z njim je recimo tehnični kader, ki organizira in lansira proizvodnjo, v nezavidnem položaju. Dohodki tega kadra so osnovani na obračunskih razredih oziroma na fiksnem delu in na povprečnih rezultatih delavcev na osnovnih delovnih mestih v proizvodnji. V prvem primeru ostanejo v bistvu pri dogovorjenih mesečnih plačah, to je v neekonomskem položaju; v drugem pa jih silimo v priganjaštvo, disciplinsko ukrepanje itd. Takšne pojave smo običajno reševali tako, da smo določili neke korekcijske faktorje, stopnjo vpliva in podobno ter se tako izneverili bistvenemu načelu nagrajevanja, da je osebni dohodek funkcija rezultatov dela.

Kdor ni smotrno stimuliran, se to odrazi tudi v rezultatih njegovega dela. A na žalost prične mo odpravljati slabosti šele takrat, ko pride do ekonomske krize, stagnacije, velike fluktuacije itd.

Za merjenje rezultatov dela so potrebna merila. Prepričani smo, da jih bomo laže našli za delavca pri stroju kot recimo za umskega delavca v strokovni službi. Vsili se nam vprašanje, ali je mogoče z dosedanjimi merili meriti neko umsko delo oziroma njegov učinek, ki ga je dosegel neki organizator, analitik ali kdo drug. Dejansko ga ne moremo meriti. Ob tej ugotovitvi pa se nikakor ne smemo ustaviti. Vprašajmo se: s kakšnimi merili pa lahko merimo rezultate njihovega dela, če jih z dosedanjimi ne moremo? To bi naj bilo izhodiščno vprašanje ne samo za načelno iskanje metod

pri merjenju rezultatov, ampak za vsakega, ki bo sodeloval pri opisih dela za analitično oceno.

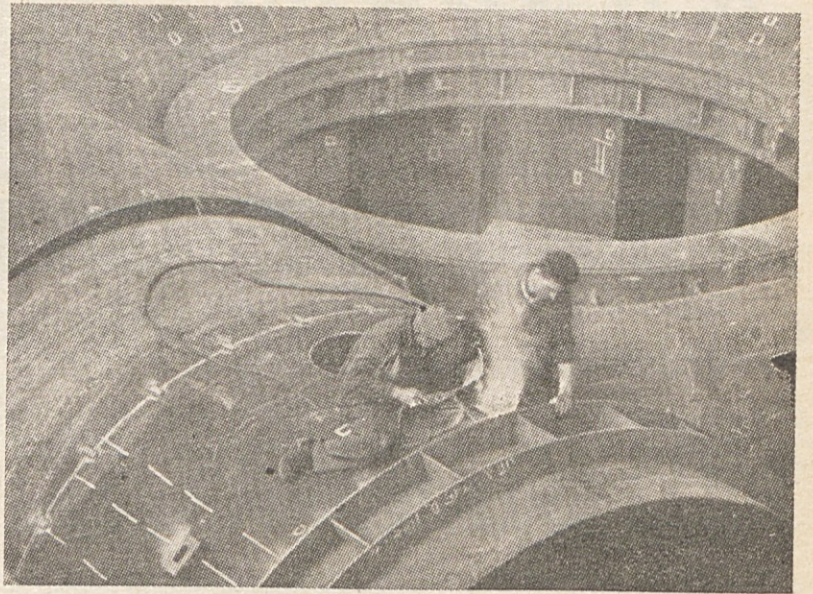
V kakšni meri nam bo uspelo z novo analitično oceno odpraviti slabosti nagrajevanja, je vnaprej težko reči. Gotovo ne bomo z njo odkrili Amerike. Če se še tako približamo idealni rešitvi problema, ne smemo pričakovati čudeža. Toda če bo čas, namenjen za obravnavanje gradiva, realizacijo nalog in izvedbo analitične ocene, maksimalno izrabljen, mora biti to korak naprej pri reševanju problema stimulatивnega nagrajevanja in boljše kategorizacije delovnih mest.

Osnovna ost gradiva za stimulatивnejšo obliko nagrajevanja je gotovo pozitivna. Po njej naj bi se osebni dohodek delavca izračunal tako, da osnovi oziroma minimumu, ki naj bi bil za vse enak (25.000 ali več), prištejemo število dobljenih točk za konkretno delovno mesto, računajoč s tem, da se vrednost teh točk spreminja vzporedno z rentabilnostjo tovarne. Temu pa moramo prišteti še točke osebne iniciative delavca, ki se lahko spremenijo pri vsaki ponovni oceni.

Ne da bi se kritično dotaknili kriterijev (to je naloga vsega kolektiva), ki so v gradivu za novo analitično oceno, in rokov za njeno izvedbo, zaradi katerih bo verjetno trpela kvaliteta dela, bi rad poudaril še nekaj.

Predlogi so le osnovne ideje, na katerih moramo graditi naprej, se na njihovih napakah učiti in iskati nove, stimulatивnejše in lahko izmerljive kriterije. Iskane kriterije za pravično vrednotenje fizičnega in umskega dela je težka naloga, pri kateri je treba vključiti vse sile in upoštevati vse pripombe in predloge.

Ze prve pripombe priloženemu gradivu so pokazale, da bo treba največjo skrb posvetiti merilom za osebno ocenitev in možnostim

Varilci na delu

za prilagoditev teoretičnih postavk sistemu naše organizacije. Zelo je konstruktiven tudi predlog, da bi se opravil po dokončno izdelanem sistemu preizkus v delu podjetja, da bi tako v praksi preverili funkcionalno sposobnost predvidene metode.

Po konstruktivnosti teh in bodočih pripomb ter zainteresiranosti kolektiva za stimulatивnejšo obliko nagrajevanja lahko pričakujemo, da bomo v razvoju odnosov in samoupravljanja spet napravili korak naprej.

Milan Keržan

Prepočasni računski stroji

Pogoj za uspešno poslovanje podjetja je, da pozna v podrobnosti vse stroške, ki jih ima s svojim poslovanjem. Le tako lahko pravilno usmerja proizvodnjo in prodajo. Vse norme v proizvodnji imajo poleg naloge, da se z njimi doseže večja produktivnost, tudi to lastnost, da z njihovo pomočjo lahko vedno v najkrajšem času izračunamo stroške izdelave določenega predmeta. Pri tem je seveda potrebno, da so norme najbolj realne, da so stalne in da se dejansko delo tudi obračunava in evindentira tako, da lahko doženemu nedvomljive rezultate o doseganju, nedoseganju in preseganju norm. Cene na tržišču nihajo po zakonu o ponudbi in povpraševanju. Glede na nenehni tehnični razvoj v svetu se pojavlja vedno več konkurentov. Prodajne službe podjetij so večkrat postavljene pred trenutne odločitve, da postavijo tako ali drugačno ceno, če hočejo svoje izdelke prodati. V tujini imajo že dnevne preglede proizvodnje, pri tem pa je seveda odločilnega pomena, da proizvajalec dobro pozna svojo lastno ceno, ker se mu sicer lahko zgodi in se tudi dogaja, da proda blago z izgubo. V mnogih industrijah na zahodu, tudi v mnogo večjih od naše tovarne, so že dosegli dnevni pregled proizvodnje po obsegu in po vrednosti, tako da njihove komercialne službe kontinuirano poznajo vse odločilne faktorje, ki vplivajo na ceno proizvoda. Tak prodajalec lahko potem z gotovostjo nastopa in postavlja ceno proizvoda, medtem ko tisti, ki nima možnosti, da bi tekoče poznal lastno ceno svojih izdelkov, ne more s tako gotovostjo nastopati nasproti konkurenci, saj ne ve, ali je prodaja pod takimi in takimi pogoji zanj še ugodna ali ne.

Zakaj z našimi računskimi stroji ne sledimo proizvodnemu procesu?

Obračun v proizvodnji teče v vsej napredni industriji s pomočjo elektronskih strojev, prav iz tega razloga, ker pri uspešnem poslovanju ni mogoče čakati na izračune dalj časa, kot je bilo to v klasični industrijski proizvodnji.

Tudi naše podjetje uporablja moderne računске stroje, ki omogočajo tekočo spremljavo procesa proizvodnje v podjetju. Vendar še iz različnih razlogov nismo uspeli niti za ves mesec nazaj priti na tekoče z obračunom proizvodnje po količini in vrednosti. Temu je krivo neupoštevanje že sprejetih sklepov samoupravnih organov, ki predvidevajo točen postopek kroženja dokumentacije obračuna. Naši obračunski stroji potrebujejo prav tako material za

obdelavo kot strožnica. Kot ne more strožnica stružiti, če nima vpetega materiala za struženje, ne more računski stroj računati brez materiala, ki ga zanj predstavlja luknjane kartice. Te kartice je potrebno tekoče podajati strojem, ki iz njih v najkrajšem času posredujejo potrebne podatke. Nekateri mezdniki, kontrolorji, obratovodje in delavci so nedisciplinirani. Sprejeti ukrepi so se izmaličili v neustrezno organiziran tok dokumentacije, ki omogoča nekajerim premalo discipliniranim mezdnikom, obratovodjem, kontrolorjem in delavcem, da s premalo čuta odgovornosti zadržujejo kartice — ali iz špekulativnih razlogov ali iz malomarnosti, celo preko obračunskega meseca. Niso redki primeri, da je določena komisija že obračunana, zaračunana prejemu in plačana, ko še potem pridejo v naš oddelek mehanografije kartice v obračun za to komisijo. Tako je bila nepravilno obračunana v škodo našega podjetja in nas delavcev, ki zaradi manjšega dohodka podjetja seveda tudi dobi manj osebnega dohodka. Poleg tega pogosto neodgovorno popravljajo kar na karticah, tako da ni mogoče ugotoviti prave norme. Na ta način so seveda dejanski stroški večji od kalkuliranih, kar povzroča pogosto zmedo in neinformiranost pri postavljanju prodajne cene glede na lastno ceno. Res je, da norme niso vedno točne. Toda biti moramo tako pošteni, da če zahtevamo popravek norme, ko je postavljena preostro, zahtevamo popravek tudi takrat, ko je postavljena preširoko. Vsako odstopanje od norme pa je potrebno obračunati na posebni kartici, tako da je mogoče vsa odstopanja takoj opaziti in temu ustrezno ukrepati.

Režim obračunavanja drugod. Drugod je režim obračunavanja tak: delavec mora pri obratovodji, ko vidi, da bo svoje delo končal, pravočasno zahtevati nov nalog, da lahko takoj prične z novim delom. Kartico za delo, ki ga je končal, žigosa v uri in jo mora oddati na določeno mesto, od koder gre takoj v obračun. Za nov nalog mora žigosati tudi pričetek dela. Med časom žigosanja predhodne kartice po končanem delu prejšnjega naloga in časom žigosanja novega naloga se tolirira 5 do 7 minut. Z obračunom dela mora biti tudi obračun materiala, sicer se tudi delo ne obračuna. Kartica, ki pride v mehanografijo tri dni in več po dnevu žigosanja, se ne obračuna, kakor da delo sploh ne bi bilo opravljeno. Popravljen kartice se ne obračunavajo. Če bomo hoteli uspešno poslovati v podjetju, se bomo morali postopoma lotiti takšnega režima, ki bo koristil vsem.

I. K.

Tone Erman — amaterski slikar: Na paši

Šolarji na kredit

V našem podjetju smo prvi in edini v Jugoslaviji, ki smo uvedli in s pravilnikom uzakonili kreditiranje izobraževanja. Dejstvo, da pravilnika o kreditiranju izobraževanja skoraj dve leti ni bilo treba spreminjati, dokazuje, kako solidno je izdelan. V tem času so se spremenile le tablice, ki določajo višino kredita in to v korist študijajočim. Od sistema štipendiranja do sistema kreditiranja izobraževanja smo prešli iz več tehničnih razlogov. Podrobnejša pojasnila objavljamo zato, ker se bo pričelo v kratkem novo šolsko leto in številni kandidati za šolanje niso seznanjeni z možnostmi za nadaljevanje študija.

Pravilnik o kreditiranju izobraževanja je posledica težnje za uspešnejšo kadrovske politiko in daje osnovno za stimulative in resen študij. Korist od take stimulacije imata oba partnerja, tako podjetje kakor tudi štipendist. Ob sprejetju pravilnika o kreditiranju smo se zavedali, da še ni dovolj stimulative in da ga bo treba dopolnjevati, kolikor več sredstev bomo imeli na razpolago. Po novi dopolnitvi pravilnika, ki smo ga pričeli pripravljati takoj, ko smo izvedeli, da se povečajo sredstva za izobraževanje od 1% bruto OD na 2,5% OD, bo treba odplačevati v obrokih najmanj do 14% in največ 25% prejetega posojila. Vrnjeni delež razen drugega povečuje tudi možnost za nadaljnje kreditiranje in pomeni tudi pomoč mlajšim generacijam tistih, ki so bili pred njimi deležni take pomoči.

To dokazuje, da ne gre za brezdušno ekonomizacijo pravice do študija. Menimo, da s kreditiranjem racionalneje koristimo sredstva za izobraževanje in pri tem vendarle večini odpiramo pot do šolanja, čeprav se bolj zanimamo za člane kolektiva kot za zunanje. Zato smo se odločili v Litostroju zgolj za kreditiranje in ga bomo verjetno obdržali, dokler ne bo zmanjkalo tistih, katerih materialne razmere onemogočajo šolanje.

Predpisi o štipendiranju ne upoštevajo gnotnega stanja študentov, prav tako se ne ozirajo na študentove stroške glede oddaljenosti od mesta, kjer stanuje. Tako se na primer odličnjaki iz oddaljenejših krajev zaradi nizke štipendije niso mogli izobraževati in so kljub odličnim uspehom pogosto ostali doma. Štipendija je po končanem šolanju povsem enako stimulirala slabega kot dobrega dijaka ali študenta, ker sta imela oba enako dolgo obveznost. Na ta način se je delala krivica tistim, ki so vse svoje sile posvečali učenju in težili k temu, da bi čimprej svoje znanje uveljavili. Razen tega je štipendijski sistem tako »krut«, da je vezal študente na določeno dobo v podjetju, ne oziraje se na njegovo orientacijo med študijem in ne glede na to, kakšne rezultate je dosegel.

Sistem štipendiranja in šolnine velja v podjetju le še za študij,

ker ima študent skrajšani delovni čas in šolnino.

Frednosti kreditiranja so predvsem v odpravi vseh gornjih napak, uvajajo pa še nekaj zanimivosti, ki si jih velja ogledati. Pravilnik predvsem stimulira koristnike, da hitreje in boljje študirajo in delajo na delovnem mestu. Z denarjem ne dobe le nagrade, ampak jim vsota, ki jo prejemajo med študijem, omogoča normalno življenje. V vsakem naslednjem letniku pa se jim poleg tega osnovna vsota še poveča. Tako dobe za študij v četrtem letniku na univerzi do 31.000 dinarjev. Težimo pa k temu, da bi odličnjake povsem oprostil obveznosti. Študente stimuliramo tudi za uspeh. Od glavnice jim lahko za slabši učni uspeh odbijemo od 2 do 20%. V Litostroju stimuliramo študente tudi za uspeh na delovnem mestu. Ta stimulacija znaša od 6 do 48%: za zadovoljiv uspeh 6%, za dobrega 12%, za prav dobrega 24%, za odličnega pa 48%.

Zanimiva stimulacija je tudi glede udeleževanja v družbenopolitičnih organizacijah in organih upravljanja. Ta znaša od 4 do 22% od glavnice.

Ko študent konča šolanje, prvi dve leti podjetju ne plačuje ničesar, nakar prva tri leta 1.500 dinarjev na mesec. Po svoji plačilni moči pa doštudiran član kolektiva svoje obroke lahko poveča.

Kreditni sistem ima tudi to značilnost, da se dejansko formira iz osebnih dohodkov in tako tisti, ki so že končali šolanje, indirektno, preko osebnih in nato materialnih stroškov pomagajo svojim tovarišem, ki se niso imeli priložnosti izšolati.

Od skupnega števila 180 koristnikov raznih ugodnosti izobraževanja jih je v Litostroju letos študiral 82. Štipendije jih je prejelo 17, šolnino 38, skrajšanega delovnega časa pa je bilo deležnih 73. Te številke kažejo, kako ugodno razmerje so v Litostroju ustvarili v korist kreditiranja.

Odziv na sistem kreditiranja izobraževanja je naletel v podjetju na ugoden odziv.

Osnovna težava in problematika sistema kreditiranja je v tem, da doslej še ni predpisa, ki bi podjetjem dovoljeval izvajanje kre-

ditnega sistema. Mnenje naših odgovornih tovarišev je, da bi za izobraževanje morali nuditi tudi brezobrestno posojilo.

Druga stvar, ki bi jo veljalo čimprej rešiti, je tudi v tem, da bi morali sredstvom za izobraževanje zagotoviti status fonda. Za zdaj lahko za to planirano črpajo sredstva v višini 2,5%, potrebe pa kažejo, da bi bilo mnogo koristneje, če bi se vračala v sklad. Po veljavnih predpisih se še vedno dogaja, da se sredstva, ki se vračajo od doštudiranih delavcev, beležijo kot nepredvideni dohodki podjetja, namesto da bi se vračala v fond za izobraževanje in tako neposredno koristila vsem generacijam, ki se bodo šolale pozneje.

Ahmed Ali Kamal, državni podsekretar ministrstva za irigacijo (ZAR)

OBISKALI SO NAS

V zadnjih dveh mesecih so nas obiskali:

- 2. 6. 1964 — delegacija sindikalistov iz Julijske krajine
- 3. 6. 1964 — delegacija socialistične stranke pokrajine Veneto iz Italije
- 4. 6. 1964 — delegacija madžarskih livarjev
- 4. 6. 1964 — delegacija madžarske Lige za mir
- 9. 6. 1964 — pomočnik ministra za težko industrijo iz Češke
- 9. 6. 1964 — delegacija članov Trgovinske komore, Koroška
- 16. 6. 1964 — Mohamed Soukeir — minister za plan s spremstvom, ZAR

- 24. 6. 1964 — indijska novinarska delegacija
- 25. 6. 1964 — Niels Matthiasen, generalni sekretar socialno-demokratske stranke, Danska
- 26. 6. 1964 — delegacija članov komunistične partije, Švedska
- 1. 7. 1964 — minister za industrijo s spremstvom, Grčija
- 3. 7. 1964 — skupina afriških študentov, ki študirajo v Zagrebu
- 8. 7. 1964 — študijska delegacija Nacionalne zveze sindikatov
- 14. 7. 1964 — delegacija mesta Coventry, Anglija
- 17. 7. 1964 — Ahmed Ali Kamal, državni podsekretar ministrstva za irigacijo, ZAR
- 17. 7. 1964 — skupina študentov iz Nantesa, Francija

- 21. 7. 1964 — skupina mladincev brigadirjev, Zvezna republika Nemčija
- 28. 7. 1964 — skupina študentov s Tehnične visoke šole, Češka
- 29. 7. 1964 — Michael Barrat-Brown, urednik in publicist, Anglija
- 30. 7. 1964 — skupina vodičev kolonij iz Nottinghama, Anglija

Gostje so se zanimali predvsem za organizacijo delavskega samoupravljanja, za proizvodnjo in izražali svoje občudovanje nad tem, kar so videli. O vtisih gostov lahko beremo v tovarniški spominski knjigi, kjer je tudi izjava g. Ahmada Alija Kamala, državnega podsekretarja v ministrstvu za irigacijo iz ZAR, v kateri piše:

Pred svojim sedanjim prihodom v Jugoslavijo si nisem mogel misliti, da je jugoslovanska industrija tako razvita, kakor sem jo videl na svoje oči. Slika o tem mi doslej ni bila jasna. Po obisku nekaterih tovarn — in med njimi Litostroja — pa sem prepričan, da je Jugoslavija dosegla romembne korake v industrializaciji v tej kratki dobi svoje nove politike in da lahko vzdrži tekmo z državami, ki imajo tradicijo na tem področju.

Veseli me, da lahko ob tej priložnosti pozdravim generalnega direktorja Litostroja in njegove sodelavce ter hkrati izrazim upanje, da bodo vztrajali v svojih delovnih prizadevanjih, dokler ne izpolnijo nalog, ki jih je postavil maršal Tito. Prepričan sem, da je proizvodnja te in drugih jugoslovanskih tovarn v mednarodni izmenjavi dala jamstvo za sodelovanje med narodi in mir na svetu. ZAR pozdravlja politiko sodelovanja med našima državama.

Delegacija mesta Coventry, Anglija

O raziskavi »mnenja 63«

Na pobudo občinskega in tovarniškega komiteja ZK je posebna raziskovalna skupina v začetku leta 1963 pričela raziskavo mnenj in stališč članov delovnega kolektiva o aktualnih problemih v našem podjetju. Rezultate smo prejeli pred kratkim in jih bomo v izvlečkih objavljali v naslednjih številkah našega lista.

- ★ Raziskava je bila usmerjena v proučevanje:
  - ★ odnosov med člani delovnega kolektiva ter posameznimi političnimi oziroma organizacijskimi skupinami;
  - ★ vloge samoupravnih in upravnih organov in družbenopolitičnih organizacij; njihovih medsebojnih odnosov in odgovornosti;
  - ★ vprašanja delitve osebnih dohodkov in vseh njegovih družbenih posledic;
  - ★ pripravljenosti posameznih skupin delavcev za delo v samoupravnih organih in družbenopolitičnih organizacijah ter za njihovo izpopolnjevanje;
  - ★ vloge strokovnjakov v delovnem procesu in izven njega in odnosa delovnega kolektiva do

strokovnjakov (in obratno) ter drugih vprašanj. Kot osnovni instrument za zbiranje podatkov je raziskovalna skupina uporabila vprašalnik, ki zajema 62 vprašanj, od tega 43 o stališčih oziroma mnenjih anketirancev o najaktualnejših problemih kolektiva in kolektivnega dela, 19 vprašanj pa omogoča socialno strukturalni opis z raziskavo zajetih anketirancev. Po vzorcu je na vprašalnik odgovarjalo 721 članov kolektiva, ti pa so bili zajeti iz treh najaktivnejših skupin: samoupravne, upravne in družbenopolitične. Ta vzorec ni reprezentativen za celotno podjetje. Za informiranje kolektiva bom navedel celoten tekst vprašalnika s sumarnimi podatki, izraženi mi v odstotkih. Pri bolj aktual-

nih vprašanjih pa bom dodal še kratke komentarje ob dobljenih podatkih.

VPRASHALNIK

- 1. Koliko let ste že zaposleni v Litostroju?**
  - do 1 leta 11,4%
  - 1 do 3 let 22,2%
  - 4 do 6 let 12,0%
  - 7 do 10 let 19,4%
  - 10 in več let 35,0%
- 2. Na koliko delovnih mestih v Litostroju ste bili do sedaj zaposleni?**
  - ves čas na istem 45,0%
  - na dveh 32,7%
  - na treh ali več 21,9%
- 3. Ali ste bili pred zaposlitvijo v Litostroju že kje zaposleni? Če »da«, v koliko službah (podjetjih)?**
  - v eni 33,1%
  - v dveh 20,0%
  - v treh do petih 10,6%
  - v več kot petih 3,6%
  - ni bil prej zaposlen 32,8%

- 4. Koliko let ste stari?**
  - 25 ali manj 24,1%
  - 26 do 35 40,5%
  - 36 do 45 21,2%
  - 46 do 55 9,9%
  - 56 in več 4,3%
- 5. Koliko let imate za pokojnino? (Celotna delovna doba)**
  - 5 ali manj 28,5%
  - 6 do 10 23,4%
  - 11 do 15 20,5%
  - 16 do 25 18,2%
  - nad 25 9,4%
- 6. Katero šolo ste nazadnje dokončali?**
  - osnovna šola ali manj (do 7 razr. osn. š.) 28,0%
  - osemletka, niž. gimn., nedokonč. viš. gimn. 7,7%
  - nižja str. šola (n. pr. IKŠ, nedokonč. sred. strokovna šola, administrativna šola) 42,1%
  - dokončana sred. šola (gimn., tehnična, ekonomska, nedok. višja ali vis. šola) 16,3%
  - dokonč. višja ali vis. šola — neopred. 0,2%

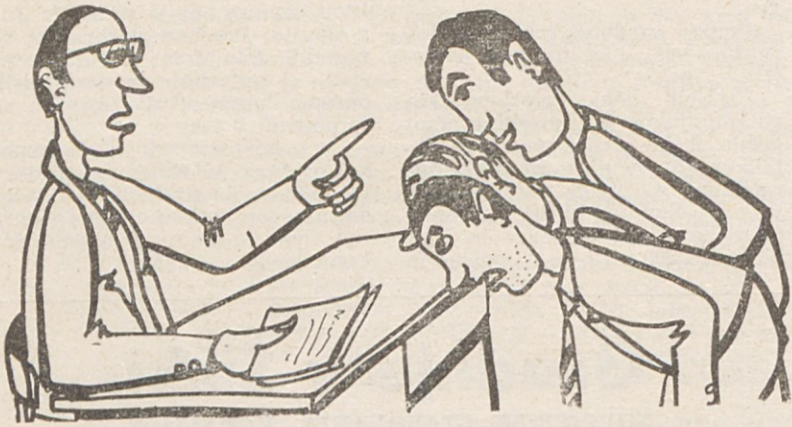
- 7. Ali ste delavec ali uslužbenec?**
    - delavec 60,0%
    - uslužbenec 39,8%
    - ne ve 0,2%
  - 8. Ali imate stanovanje? Če »da«, kakšno imate?**
    - nima 12,0%
    - ima dobro 63,0%
    - ima slabo 24,8%
    - brez odgovora 0,2%
  - 12. Koliko časa običajno potrebujete za pot od doma do Litostroja? (v eno smer, v času anketiranja)**
    - 30 minut ali manj 68,0%
    - 31 do 60 minut 15,9%
    - od 1 do 2 uri 12,3%
    - več kot 2 uri 3,8%
  - 13. Ali poleg redne zaposlitve opravljate še kako drugo pridobitno delo?**
    - ne opravlja 89,1%
    - opravlja v kmetijstvu 3,7%
    - opravlja isto strokovno delo 5,0%
    - opravlja drugo delo 2,2%
- M. B.**
(Se nadaljuje)

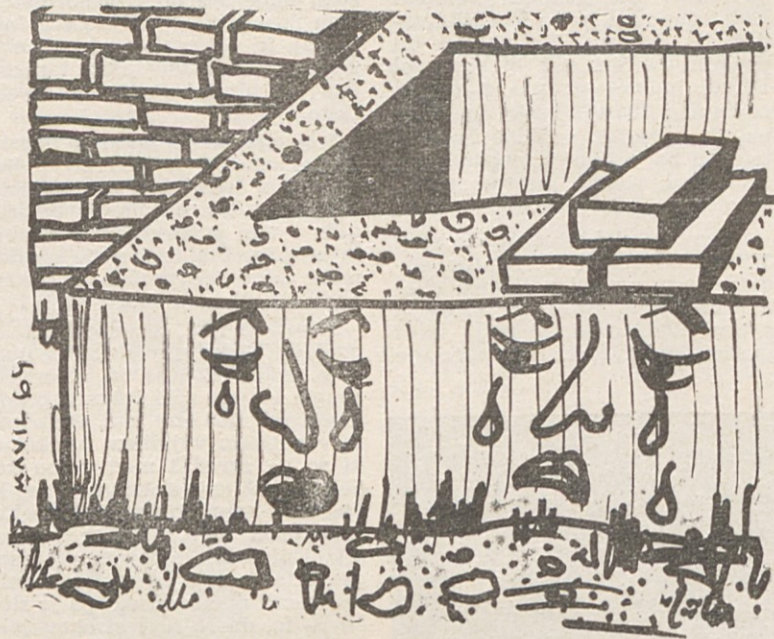

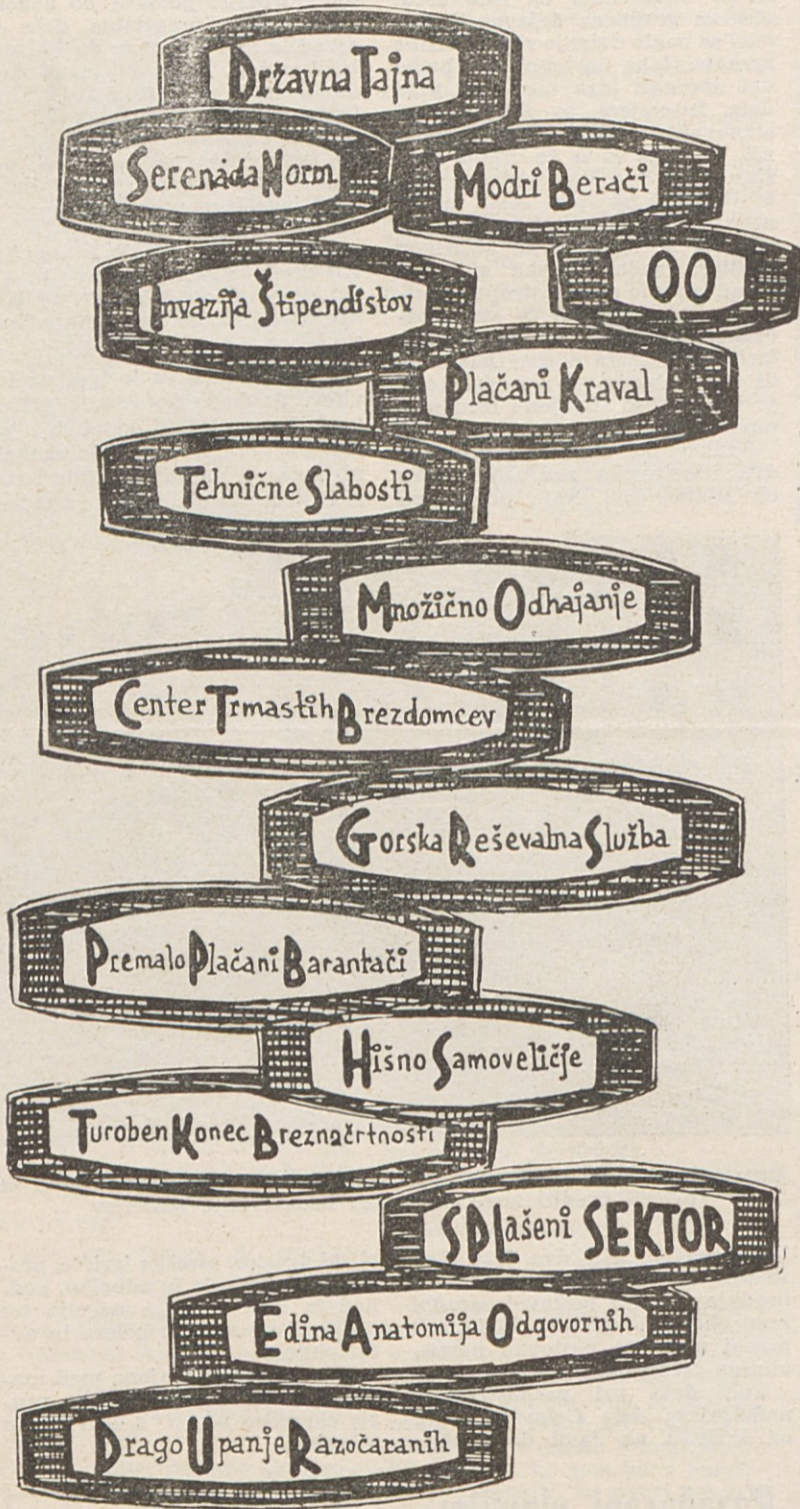
ZA RAZVEDRILO

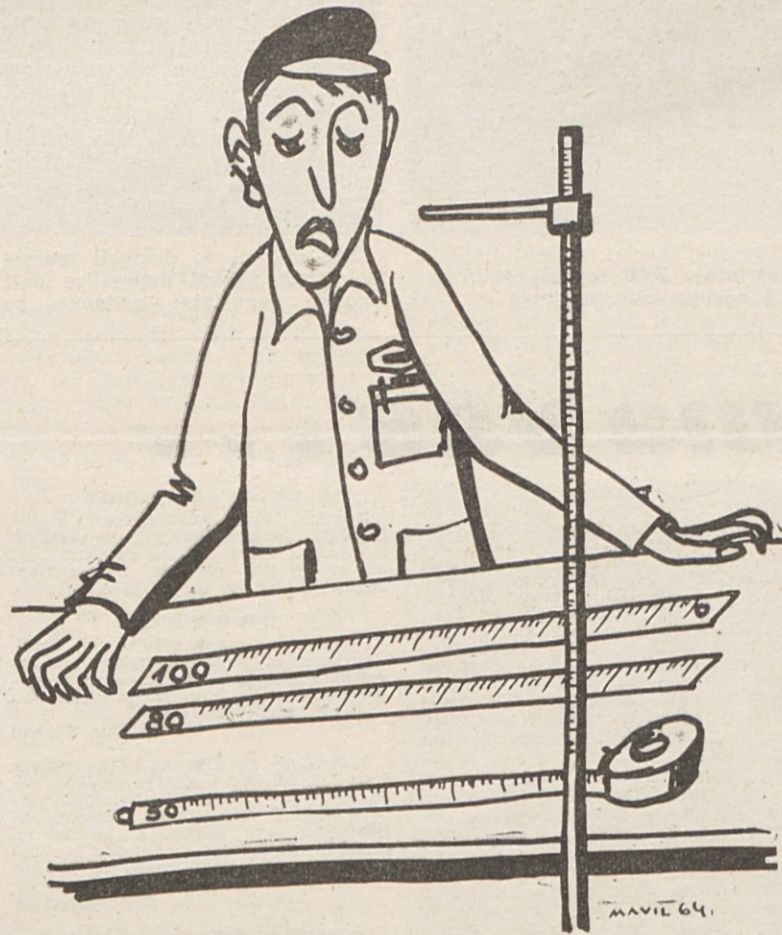
Tovariš Janez, mar se z mojim predlogom ne strinjate? ...

Zastoj imam dober apetit in bi rad »malcal« toplo malico — zastoj pa tudi čakam nanjo! Kdaj bo ponovno poskrbljeno za nas delavce?

Na jok nam gre, če pomislimo na bodoče stanovalce, ki bodo za dvosobno stanovanje plačali 445.000 din več kot tisti v prejšnjih litostrojkih blokih ...

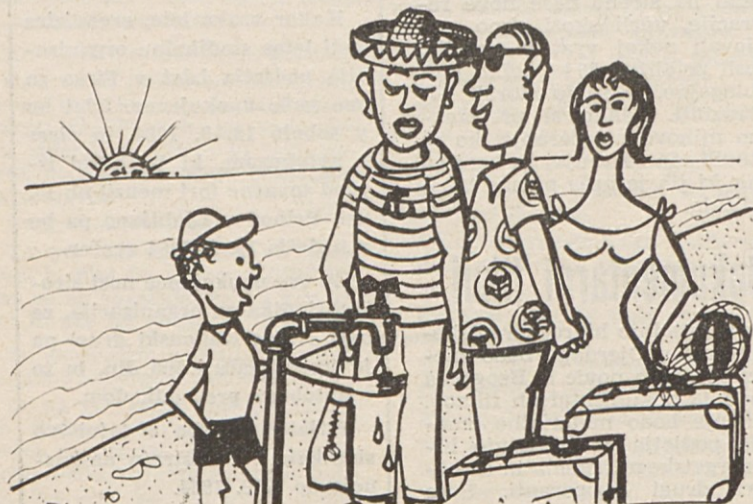

Le katero mero naj vzamem, da bo analitična ocena pravična?

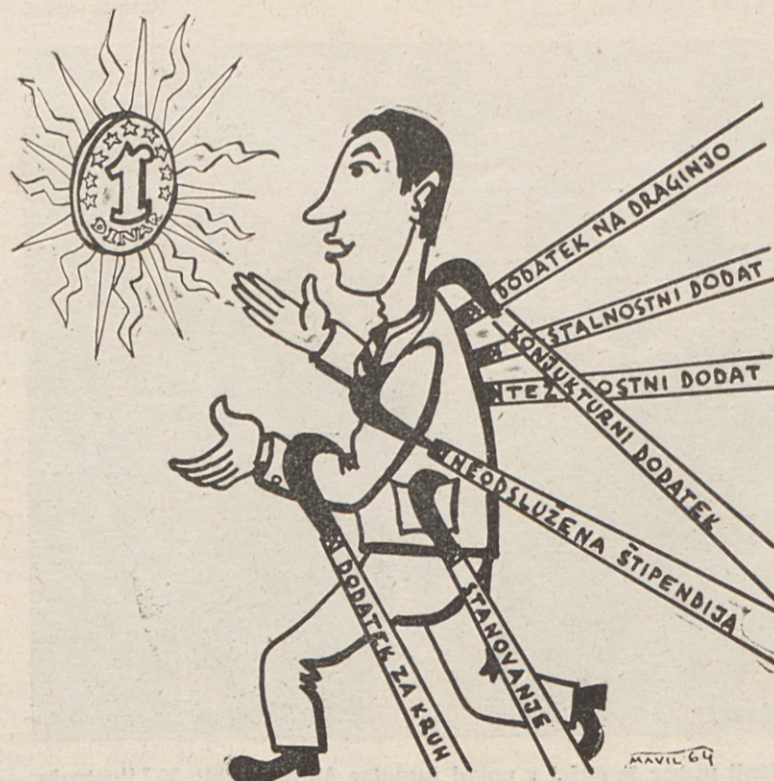

Glej ga, reveža, ves se je pretegnil od »štemplanja« žigosnih kartic za druge ...

Da se ne bi v tovarni izgubili, smo organizirali razpoznavalne značke

Nekaj smo že investirali za naš dom v Umagu. Pod šotorom pa si naš počitniški dom lahko samo predstavljamo, saj voda nam že teče ...

Druga varianta našega strokovnjaka, ki ima vzroke, da ne gre od nas

Blagor litostrojčanom, ki imajo svojo trolejbusno progo in stanujejo v blokih na Đakovičevi — ostali pa moramo zaradi urejanja naše Celovške ceste tako daleč do prve postaje!

Časopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5.200 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorni urednik Peter Likar — Telefon uredništva 33-511, telefon glavnega urednika 580, odgovornega 583 — Cena posamezni številki v prodaji 26 din — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru